

Дужнички цунами ће погодити све, и богате и земље у развоју, јер ће задуживање и даље трајати, уз вероватноћу да ће се све завршити пуцањем балона када нагомилани кредити не буду могли да буду сервисирани. Било је и раније задуживања, али не оваквог јер сада нема производње ни услуга, на основу чега бисмо могли да се надамо бољем исходу.

Ове црне прогнозе економисте Мирослава Јовановића са Института за глобалне студије Универзитета у Женеви одговор су на питање Спутњика како види нове податке према којима ће глобални дуг до краја године достићи рекордних 277.000 милијарди долара услед даљих трошкова влада и компанија због пандемије вируса корона.

Глобални дуг до септембра повећао за 15.000 милијарди долара

Подаци Института за међународне финансије (ИМФ), у коме је више од 400 банака и финансијских институција из целог света, показују да се глобални дуг до септембра повећао за 15.000 милијарди долара, на 272.000 милијарди долара. Скоро две трећине тог повећања односи се углавном на тржишно развијене државе.

Укупан дуг развијених земаља скочио је чак на 432 одсто БДП-а у трећем кварталу, док је удео дуга у БДП-у земаља у развоју достигао скоро 250 одсто

Укупан дуг развијених земаља скочио је чак на 432 одсто БДП-а у трећем кварталу, док је удео дуга у БДП-у земаља у развоју достигао скоро 250 одсто.

Забринута због великих дугова, шефица ММФ-а Кристалина Георгијева пре месец дана позвала је и кредиторе и дужнике да хитно почну реструктурирање дугова. Она је оценила да ће одлука Г20 да продужи на још шест месеци суспензију отплате дугова у билатералним споразумима помоћи сиромашним земљама, али да је то само куповина нешто времена.

Огромно задуживање биће још веће - спрема се велики светски лом

Гурање проблема под тепих довело до садашње ситуације, а биће све горе

Јовановић сматра да је дугогодишње гурање проблема под тепих довело до одлагања њиховог решавања и садашње ситуације.

Он сматра да ће се велики дуг и даље повећавати и да ће ситуација бити добра само ако се не погорша. А то, каже он за Спутњик, не предвиђа.

„Предвиђам да ће бити јако великих ломова и да ће бити још горе и горе. Била је ситуација тешка и 2008. године, али тада је то привремено решено одлагањем решења за неко будуће доба уз помоћ алхемије и лепљења банкарског сектора селотејпом. Али, тада је била велика предност што су привреда и услуге функционисале, а сада не функционишу. Сада имамо дуг, а нема производње и услуга и нема стварања нове вредности“, објашњава Јовановић зашто је песимиста.

На констатацију да сви тренутно предузимају сличне монетарне и фискалне мере и на питање докле то може да иде, он подсећа да се сада сви задужују по ниској каматној стопи, која таква сигурно неће остати.

Неизбежан економски и финансијски цунами

Када дође време да се врате ти кредити, то ће наравно бити по много вишој каматној стопи него што је сада. Сви ти дугови одлазе у потрошњу, на плате, социјалу, а не у инвестиције

Када дође време да се врате ти кредити, то ће наравно бити по много вишој каматној стопи него што је сада, упозорава он и указује да је посебно лоше што сви ти дугови одлазе у потрошњу, на плате, социјалу, а не у инвестиције, у нешто што би у будућности могло да врати средства.

„Долази велики финансијски и економски цунами, талас ће бити висок 30 метара, а брана пет метара. У тим ситуацијама сам папирни новац може да постане безвредан или да његова вредност буде битно снижена. Једино од тог цунамија човек може да гледа само да умањи штету, не постоји нико ко ће бити поштеђен“, уверен је Јовановић.

То је, каже, одавно потпуно јасно било Кинезима, Арапима, Русима, Индусима, Турцима,

Мађарима, који су своје вишкове и резерве претварали у злато, што их, како напомиње, не може спасити, али може учинити да прођу са најмање штете.

На питање да ли то значи да постоји само један сценарио, он одговара сликовито:

„Свако у својој кући када узме кредит за потрошњу, а не за неко улагање, да купи машину, трактор, који ће вратити уложено, како ће то вратити? Доћи ће му на врата извршитељи да му узму паре или заплене имовину!“

Криза - време за промене

Овај економиста, међутим, напомиње да свака криза носи и неку могућност и да заправо никад није већа могућност за промене него у време кризе.

Земље које су географски ближе јачим европским привредама имају шансе да део производње из Кине и са Далеког истока, лоцирају на својој територији

Оне земље које су географски ближе јачим европским привредама имају шансе да део производње из Кине и са Далеког истока, после пресецања саобраћајних токова, лоцирају на својој територији. Власти у свакој од земаља треба да виде где у овој кризи могу да се удену и понуде нешто што други не могу, истиче он.

Каматне стопе су још ниске и Јовановић сматра да кредите треба користити за улагања, а не за потрошњу.

Прва последица задуживања је у ствари продужетак задуживања. Дуг се повећава да не би дошло до затварања фирми, банака, останка људи без посла. То ће, каже он, ићи дотле док је неко вољан да дâ кредит по ниској каматној стопи. А што више узимате кредите, што је већа тражња за кредитима, камате ће се повећавати.

Балон и кредити

На питање може ли то довести до пуцања балона када ти кредити дођу на враћање, па буду сервисирани узимањем нових по вишим каматним стопама, он одговара потврдно.

Исто се догодило Грчкој 2006—2007. Они су узимали кредите до тренутка када је требало да их исплате са каматом, а новац који су прикупили од пореза није био довољан

„Исто се догодило Грчкој 2006—2007. Они су узимали кредите до тренутка када је требало да их исплате са каматом, а новац који су прикупили од пореза није био довољан. Напољу су хтели да им дају кредите, али по каматној стопи од 30 одсто. Не постоји ниједна нормална привреда на овом свету која тако нешто у нормалним околностима може да издржи. Поготово не она која не контролише свој новац“, истиче Јовановић.

Он подсећа да је Јапан са дугом од 250 одсто БДП-а најзадуженија држава на свету, али да контролише свој новац као и Британија, Швајцарска, Америка. Оне, како каже, могу да штампају новац, што није случај са Грчком, Италијом, Шпанијом, Француском, које користе евро.

По оцени професора са Института за глобалне студије Универзитета у Женеви, структурно прилагођавање привреде је оно што је одавно требало да буде урађено, али за то није било воље политичара, па су проблеме привреде „решавали“ задуживањем против свих правила. А воље није било јер је, како објашњава, то посао на дуги рок, што политичарима не одговара.

Шваб социјалиста — знак да нешто много не ваља

Да ситуација измиче контроли, можда најбоље говори недавна изјава председника Светског економског форума (ВЕФ) Клауса Шваба да свет у постковид ери мора да преиспита и изнова процени вредности неолибералне економије.

Ниједан догађај од краја Другог светског рата није имао тако дубок глобални утицај као ковид-19. Пандемија је покренула кризу у јавном здравству и економији у размерама које нису виђене генерацијама

„Ниједан догађај од краја Другог светског рата није имао тако дубок глобални утицај као ковид-19. Пандемија је покренула кризу у јавном здравству и економији у размерама које нису виђене генерацијама и погоршала системске проблеме попут неједнакости и позиционирања великих сила. Једини прихватљив одговор на такву кризу је спровођење 'великог ресетовања' наших економија, политике и друштава“, написао је у ауторском

тексту оснивач ВЕФ-а.

На питање да ли је такво ресетовање могуће, поготово када га заговара неко ко је са свитом светске економске и политичке глобалистичке елите сваке године у Давосу жмурио на податке и демонстрације због ненормално великих неједнакости у свету, Јовановић каже да је могуће, мада не би било ни лако, ни брзо, ни јефтино. Али и додаје:

„Нисам сигуран да су политичари спремни на то ресетовање и да би они у том случају преживели нове изборе. Потребно је да се ствари промене из корена.“

Како год да се заврши садашња криза, славно неће бити, закључио је Јовановић.

(Спутњик)